

KÜBA BASININDA LOZAN BARIŞ KONFERANSI*

Melih TINAL**

İzzet EGE***

ÖZ

20 Kasım 1922 tarihinde açılış toplantısı gerçekleştirilen Lozan Barış Konferansı, 24 Temmuz 1923'te Lozan Barış Antlaşması'nın imzalanmasıyla sona erdi. Konferans boyunca Türkiye, Misak-ı Milli ile belirlenen sınırlarının ve tam bağımsızlığının kabulünü amaçladı. Sevr Antlaşması'nı geçersiz kılan antlaşmayla sonuçlanacak olan konferans, yalnızca taraf devletler kamuoylarında değil, dünya kamuoyunda da geniş yankı buldu. Küba'nın köklü gazetelerinden biri olan Diario de la Marina da Lozan Barış Konferansı'nı yakından takip ederek Küba kamuoyunu bilgilendiren bir gazete olmuştu. Gazete konferansın ilk döneminde, Avrupa basınından da etkilenerek, İtilâf Devletleri ve Yunanistan tezlerine yakın bir tavır gösterse de, ilerleyen günlerde bu yaklaşım yerini Türkiye'nin tam bağımsızlık yolundaki haklı mücadelesini destekleyen haber ve yorumlara bıraktı.

Anahtar Kelimeler: Küba Kamuoyu, Lozan Barış Konferansı, Lozan Antlaşması.

Lausanne Peace Conference in the Cuban Press

ABSTRACT

The Lausanne Peace Conference, which held the opening on November 20, 1922, ended with the signing of the Lausanne Peace Treaty on July 24, 1923. Throughout the conference, Turkey aimed to recognize the boundaries and full independence of the National Oath. The conference, which will nullify the Treaty of Sevr, has been widely heard not only in the public opinions of contracting countries but also in the world public opinion. Diario de la Marina, one of Cuba's deep-rooted newspapers, was a newspaper that closely followed the Lausanne Peace Conference and informed the Cubans. The newspaper was influenced by the European press in the first period of the conference and showed a close attitude to the Entente States and Greece theses but in the following days this approach was left the news and comments supporting Turkey's rightful struggle for full independence.

Keywords: Cuban Press, Lausanne Peace Conference, Lausanne Treaty.

---

* Bu çalışma, Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü bünyesinde, İzzet Ege tarafından hazırlanan ve Doç. Dr. Melih TINAL'ın danışmanlığını yaptığı *Türk Devrimi'nin Küba'da Etkileri ve Küba Aydınlarının Türk Devrimi Üzerine Görüşleri* başlığıyla tamamlanan yüksek lisans tezi temel alınarak üretilmiştir.

** Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, melih.tinal@deu.edu.tr

*** İzzet Ege, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Tarih Anabilim Dalı Doktora Öğrencisi.

GİRİŞ

Stratejik konumu ve geçmişinde barındırdığı bağımsızlık mücadeleleri nedeniyle Latin Amerika tarihinde önemli yer tutan Küba, entellektüel birikimiyle de bulunduğu coğrafyanın sayılı ülkelerinden biridir. Araştırmada yararlandığımız *Diario de la Marina* gazetesi, uzun yayın hayatı boyunca sadece Küba'nın değil, tüm Latin Amerika'nın en saygın gazeteleri arasında yer almıştır¹. İspanyollar tarafından kurulmasına rağmen, yayın hayatına başlamasıyla birlikte Küba'daki özgürlükçü hareketi destekleyen *Diario de la Marina*'da birçok genç aydın yazılarıyla kamuoyunu yönlendirmeye çaba göstermiştir². Küba'nın en önemli³, Latin Amerika'nın da en saygın gazeteleri arasına girmeyi başaran⁴ *Diario de la Marina*'nın 1920'li yıllarda belirlenen sloganı "*halkın çıkarlarına ve ulusun bekaasına hizmet*" olmuştur. Gazete 10 Mayıs 1960'da devrimci rejim tarafından diğer tüm devrim öncesi basın kuruluşları gibi kapatılmıştır.

Araştırmada kullanılan makalelerin yazarlarından biri olan Josit Cabruja Planas, üniversite eğitimini İspanya'da tamamladı. Planas 1923'te New York'ta gazetecilik alanında yüksek lisansını bitirerek bu ünvana sahip ilk Kübalı oldu. "*Küba Coğrafya Topluluğu*" gibi birçok derneğin kurucusu ve aktif üyesi olan Planas, edebiyat alanında birçok ödüle layık görülmüştür⁵.

Türk Devrimi ile ilgili makaleler kaleme alan bir diğer Kübalı aydın ise Havana'da ikâmet eden ve Küba'daki şeker endüstrisi üzerine araştırmalar yapan Yunan asıllı economist C. J. Bourbakis'tir⁶.

Birinci Dünya Savaşı'nın ardından Avrupa'daki gelişmeleri, Türk Kurtuluş Savaşını ve Türk Devrimi'ni yakından takip eden, Tiburcio-Ángel Pérez Castañeda Triana, ya da yazılarında kullandığı adıyla Tiburcio Castañeda ise tıp ve hukuk öğrenimi almış bir Küba aydını idi. Tarih alanında da çalışmaları olan Castañeda 1920'li yıllarda Havana Üniversitesi'nde *Özel ve Siyasi Antlaşmalar Tarihi* derslerini

---

¹ *El Álbum de la Emigración*, Consello Da Cultura Galega, Santiago de Compostela, 1999, s.344.

² Rocío Oviedo y Perez de Tuleda, "Periodismo hispanoamericano de Independencia y sus antecedentes", *Anales de Literatura Hispanoamericana*, S. 9, 1980, s.181

³ Roberto Luis Arencibia, "Emeterio Santovenia, El Historiador Pinareño Olvidado Por La Historia", *Vitral*, No. 71, ano XII, enero-febrero 2006, s.22.

⁴ Rafael Rojas, "México en Lezama", *La jornada Semanal*, Universidad Autónoma de Mexico, 20.04.2010, S. 787, s.12.

⁵ *El Diccionario Enciclopédico Hispano-Americano de Literatura, Ciencias y Artes*, Montaner y Simón, Barcelona, 1889, s.234.

⁶ "Cuban Sugar Industry Mistakes", *The Cuba Review*, v.12, Munson Steamship Line, New York, 1931, s.34

yürütmesinin yanı sıra dönemin en etkili gazetesi olan *Diario de la Marina*'da haber editörü olarak görev yaptı⁷. Kendisine ait geniş arazilerinin bulunduğu Taironas bölgesinde, 9 Kasım 1929'da İspanya kralı tarafından asil ilan edildi ve kendisine *1. Marqués de las Taironas* ünvanı verildi⁸.

I-Konferans Sürecinde *Diario de la Marina* Gazetesi'nin Barış Görüşmelerine İlişkin Değerlendirmeleri

27 Ekim 1922 tarihinde İtilâf Devletleri, TBMM Hükümeti'ni, Lozan'da toplanacak barış görüşmelerine davet etti⁹. Bu gelişme sonrası 5 Kasım 1922'de Ankara'dan hareket eden¹⁰ Türk heyeti, 12 Kasım 1922 tarihinde Lozan'a ulaştı¹¹. Bu süreçte yaşanan bir gelişme Türk heyetinde hoşnutsuzlukla karşılanmıştı. Bu gelişme 13 Kasım'da başlayacak barış görüşmelerinin İngiltere ve İtalya'nın içişlerindeki gelişmeler nedeniyle 20 Kasım'a ertelenmesiydi. Gerçekte İtilâf Devletleri'nin konferans öncesi bir araya gelerek kendi aralarında yapmış oldukları görüşmelerin uzaması nedeniyle yaşanan bu gecikme¹² İsmet Paşa tarafından taraf devletlerin temsilcilerine hitaben birer nota gönderilmesiyle protesto edildi¹³. İsmet Paşa bu notayla yetinmedi. Ertesi gün kentteki gazetecilerle görüştü ve bir taraftan eşit ve saygın bir devlet olma arzularını diğer taraftan da Türklerin savaş değil barış isteyen taraf olduğunu ifade ederek, dünya kamuoyunun desteğini sağlamaya çalıştı¹⁴. Şüphesiz İsmet Paşa'nın konferans öncesindeki girişimleri dünya basınında olduğu gibi Küba basınında da yer almıştı. Bu açıklamaları “*ilginç*” olarak nitelendiren *Diario de la Marina* gazetesi *İsmet Paşa'nın İlginç Açıklamaları* başlıklı haberde, önce Birinci Dünya Savaşı'na giren, ardından yapılan ateşkes ve barış antlaşmalarına uymayan ve yeniden savaşan Türklerin kendilerini barışsever gibi göstermelerinin gerçekçi olmadığı iddiasını işledi¹⁵. Aynı gazetede birkaç gün sonra yayınlanan bir başka haberde ise bu kez Türk tarafının duruşunu haklı olarak gören ve bu

⁷ Gerardo Ortega, “Don Tiburcio Perez de Castañeda: El Marques de las Taironas”, *Estampas de la Vueltabajo*, <http://archive.is/le9c>, (e.t. 12.09.2013)

⁸ Kübalı asiller ile ilgili detaylı bilgi için: Rafael Nieto Cortadellas, *Dignidades Nobiliarias en Cuba*, Ediciones de Cultura Hispanica, Madrid, 1954

⁹ Hüner Tuncer, *Atatürkçü Dış Politika*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2008, s. 67.

¹⁰ Bilâl N. Şimşir, *Lozan Günlüğü*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2012, s. 80.

¹¹ Şimşir, *a.g.e.*, s. 99.

¹² Hakan Uzun, “Türk Heyeti'nin Lozan'a Gidişi ve Lozan Konferansı Öncesinde Avrupa'daki Faaliyetleri (5 Kasım 1922-20 Kasım 1922)”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, S 53 (Lozan Antlaşması Özel Sayısı), 2013, s. 336.

¹³ Telgrafın tam metni için bkz. Ali Naci Karacan, *Lozan*, 2. Baskı, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1971, s. 79-80.

¹⁴ Demecin tam metni için bakınız; Karacan, *a.g.e.*, ss. 85-86.

¹⁵ *Diario de la Marina*, 14.11.1922, s. 1.

kararlı duruşun masa başında kazanmaya alışık olan İngilizleri zorlayabileceğini ifade eden şu satırlar Küba kamuoyu ile paylaşılmıştı:

“İngilizler Kemalistlere Osmanlı İmparatorluğu’nun kabul ettiği koşulları öne sürdüklerinde nasıl bir tepkiyle karşılanacaklar, bunu kimse bilmiyor. Lozan’daki temsilciler daha önce İsmet Paşa’nın yaptığı açıklamalardan dolayı bu şartları kabul etmeyeceklerinden, görüşmelerin kesilebileceğinden kaygı duyuyorlar. İngiltere’nin planı İtilaf Devletlerince oybirliğiyle kabul edilmedi ve Amerika gibi güçlü bir müttefik görüşmelere katılımcı olarak değil gözlemci olarak katılma kararı verdi. İngiltere Lozan’da tek başına kalırsa, Türkler bu durumu kullanacaklardır.”¹⁶

İsmet Paşa’nın hatıralarında “Savaş sırasında bütün devletlerce Türkler aleyhine yapılan propagandalarla İsviçre muhitleri tamamıyla dolgun haldeydi.”¹⁷ cümlesiyle de dile getirdiği gibi başta İngiliz, Yunan ve Ermeni çevrelerce üretilen gerçek dışı haberler birçok yabancı basın organlarında görülmekteydi¹⁸. TBMM’yi ve hükümetini yabancı düşmanı ve güvenilmez gösteren¹⁹ bu olumsuz propagandadan esinlenerek kaleme alınmış haber ve yorumlar Küba basınında da yer aldı:

“...İtilaf Devletleri geri çekilmelerinin Küçük Asya ve başkette yaşayan tüm huristiyan nüfusun hayatını tehlikeye atmak anlamına geldiğinin farkındalar...”²⁰, “...Ankara’da Kemalistlere karşı olan en saygın sekiz Türk, asıldı...”²¹, “...Ankara Hükümeti ülkenin tüm şehirlerindeki Fransız Konsoloslarının sınırdışı edileceğini duyurdu. Meclisin olduğu Ankara şehrinde Fransız Konsolosunun ayrılması için sadece bir aylık süre verildi...”²², “...Trakya’da durum büyük tehlikeler arzuetmekte, acilen müttefik birliklerin gönderilmesi gerekmektedir...”²³, “...Kemalistler Yunan Başbakanı Venizelos’u öldürmek için iki katili Lozan’a gönderdi...”²⁴

Konferansın ilk oturumu ile birlikte Türk delegasyonunun, Avrupalıların alışık olduğu, yüzyıllardır masa başında istediklerini almaya alıştıkları Osmanlı temsilcilerinden farklı oldukları anlaşılmıştı. İngiliz basını gibi Fransız basını da Türklerin bu kararlı tutumunu

---

¹⁶ *Diario de la Marina*, 18.11.1922, b. 1, s. 1.

¹⁷ İsmet İnönü, *Hatıralar*, c.2, Bilgi Yayinevi, Ankara, 1987. s.50.

¹⁸ Selahi R. Sonyel, *Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika*, cilt II, TTK Yayınları, Ankara, 1986, ss.302-303

¹⁹ Yahya Akyüz, *Türk Kurtuluş Savaşı ve Fransız Kamuoyu*, 2. Baskı, TTK Yayınları, Ankara, 1988, ss.326-329

²⁰ *Diario de la Marina*, 13.11.1922, b. 1, s. 1.

²¹ *Diario de la Marina*, 14.11.1922, b. 3, s. 1.

²² *Diario de la Marina*, 15.11.1922, b. 1, s. 1.

²³ *Diario de la Marina*, 15.11.1922, b. 1, s. 1.

²⁴ *Diario de la Marina*, 20.11.1922, b.1, s. 1.

aşırılıkla nitelendiriliyordu²⁵. Dış haberleri İspanya'nın yanısıra, ağırlıklı olarak Fransa basını üzerinden izleyen Tibucio Castañeda bu haberlerden etkilenerek konferansın başlamasından bir gün önce yazdığı *Türk Milliyetçilerinin Avrupa ve ABD'ye Karşı Aşırı Hırsları* başlıklı makalesinde, Türklerin Yunanlılara karşı zafer kazanmanın sarhoşluğuyla, önceki tüm mağlubiyetlerini ve Mondros Mütarekesi'ni unuttukları görüşünü savunmuştu. Ayrıca aynı makalesinde Castañeda, Amerika Birleşik Devletleri'nin bölgede gözardı edilemeyecek bir güç olduğuna ve boğazların Rus ve Hazar petrolerinin taşımacılığındaki önemine de dikkat çekmişti:

“Avrupa içinde yeniden oluşan antlaşmazlıklar kendilerini galip gören Türklerin ihtiraslarını uyandırmıştır. Avrupalıların Türklerin Avrupa'dan atılması gerektiğine inanması bana John Bright'ın Osmanlı İmparatorluğunu tanımlamak için kullandığı şu cümleyi hatırlatır: sayısız katiller topluluğunun dehşet verici tabiri. Tüm petrol ayrıcalıklarında ABD'nin de hakkı vardır. O nedenle 30 Ekim'de Hükümet Sekreteri Hughes tarafından gönderilen notada, boğazlardan geçiş serbestliğinin devamı ve oluşturulan tarafsız bölgelerde idarenin kapütilyasyon mahkemelerinde olmasını söylemiştir. Ancak Refet Paşa İstanbul'un yönetimini aldıktan sonra kapütilyasyonları kaldırmış ve boğazlardan geçişi hem izne bağlamış hem de her seferinde bir geminin geçişine izin vermeye başlamıştır. Müttefiklere yapılan bütün bu aşağılamalar, Ankara'daki Milliyetçi Meclis'in Sultan VI. Mehmet'in egemenlik haklarına son verilmesinden ve yeniden halife seçecek olmasındandır. Nasıl Anadolu'nun tarlalarında pespaye kıyafetleri içinde büyüyenler Muhteşem Süleyman gibi Ayasofya'da mor kıyafetler giymek isterse, Mustafa Kemal Paşa da aynı şekilde Türkiye'nin sultanı ve turancuların halifesi olmak istiyor. İngiltere VI. Mehmet'i Malta adasına iltica etmeye ikna ederek, Kemal Paşa'nın hırslarına ve O'nun Jolo'dan Fas'a kadar olan coğrafyadaki müslüman dünyası üzerindeki artan prestijine öldürücü bir darbe vurmuştur. Böylece sultan ve halifenin hayatı korunacak, müttefiklere İstanbul şehrini silahla korumak için ayrıcalık tanınacak ve Kemal Paşa'nın Türkleri kıskırtmasına karşı gelinecekti.”²⁶

Lozan Konferansı görüşmelerine resmi olarak sekiz devlet katılıyordu. İngiltere, Fransa, İtalya ve Japonya çağırılan, Türkiye, Yunanistan, Romanya, Sırp-Hırvat-Sloven devletleri ise çağrılan devletlerdi. Trakya sınırı görüşmelerine Bulgaristan, boğazların statüsü görüşmelerine Sovyetler Birliği ve Karadenize kıyısı olan diğer devletler, ticaret ve yerleşme konularındaki görüşmelere ise Belçika ve Portekiz

---

²⁵ Akyüz, a.g.e., s.322

²⁶ Tiburcio Castañeda, “Türk Milliyetçilerinin Avrupa ve ABD'ye Karşı Aşırı Hırsları”, *Diario de la Marina*, 19.11.1922, b. 1, s. 2.

katılmıştır²⁷. ABD, konferansa gözlemci olarak katılma kararını müttefiklere 29 Ekim 1922’de bir nota ile bildirmiştir. Müttefiklerin Amerika’yı Lozan’da asil üye olarak temsil edilmesi taleplerinde ısrarcı olmalarına rağmen Amerika, konferansa gözlemci olarak katılma kararını değiştirmemiştir.²⁸

Diario de la Marina’nın 24 Kasım 1922 tarihli nüshasında, C.J. Bourbakis’in kaleme aldığı bir makale yayınlanmıştır. Müttefiklerin Sevr Antlaşması’yla Trakya ve İzmir’de Yunan egemenliğini kurmak istediklerini ve Venizelosçu politikanın Constantin yönetiminden farklı olarak millî duygularla hareket ettiğini ifade eden yazar, Yunanistan’ın yayılmacı politikasının yanında olduğunu şu satırlarla okuyucusuyla paylaşmıştır:

“Bugün Yakındoğu’da barışı sağlamak için İsviçre’nin Lozan şehrinde bir konferans toplanıyor. Barış, daha doğrusu ateşkes, -şimdiye kadarki göstergelere göre- gücün sahibini belirleyerek, verilen sözlerin bazılarını iptal ederek ve Büyük Savaşın en kutsal ideallerinde düzeltmeler yapılarak sağlanacak. Doğu sorunun zorlu ve uğursuz karmaşıklığını yeniden düzenleyerek uluslararası yaptırımlar yoluyla düşmanlığa dayalı siyasetin acı sonuçlarına son verilecek. Yunanlılar, müttefiklerin ve özellikle Amerika’nın teşvikiyle yeni topraklara, kendisinin zaferler kazandığı yerlere, medeniyetinin ve hristiyanlığın beşiğine ayak bastı. Yunanistan ordularını Balkanlardan sonra Asya’nın ovalarına göndererek yormuştu. Bu sinir hali ve yorgunluk nedeniyle Yunan halkı Venizelos’un partisine oy vermemiştir. Konstantinin yeniden başa geçmesi bu siyasetin değişmesine neden olmuştur. Yüzyılların hakkı, medeniyetin yaratıcıları, Yunanistan topraklarıyla kısıtlı kalmış manevi bağlar, elem dolu fedakarlıklar, Doğu hristiyanlarının kötü mulameleye maruz kalmaları, Türkler tarafından diğer ırkların sistematik yok edilişi, asillerin gelenekleri, kutsal sözler, bunların hepsi unutuldu. Fransa İngiltere ile arasını soğutmak pahasına, Ankara Hükümeti ile bölgesel bir anlaşma yaptı. Rusya, Fransa ve İtalya farklı sebeplerden dolayı Türklere karşı silahlarını indirdiler. Yunanistan ekonomik olarak soyutlandı. Beyaz mavi bayrağı uzak diyarlarda dalgalandıran Yunan ordusu, kaderine terk edildi ve dolaylı olarak müttefikleri tarafından düşman gibi görüldü. Alaycı ve küstah Türk, bir zamanlar Cenova’da Ruslar ve Almanlar tarafından belirlenen saldırgan grubun üyesiyken, bugün bazı eski düşmanlarınca şımartılsa da, bölünmeye ve yönetilmeye devam edecek ve az sayıdaki müttefikleri ve arkadaşları bile nefretlerini yüksek siyasetlerinin derinliklerinde büyütecektir. Yüzyıldan fazla bir süre İngiltere, Türkiye’nin koruyucusu olmuştur. Birçok kereler Ege denizi

²⁷ Baskın Oran, “Lausanne Barış Antlaşması”, *Türk Dış Politikası*, Editör: Baskın Oran, Cilt I: 1919-1980, İletişim Yayınları, İstanbul, 2001, s. 216-217; Lozan Antlaşması’nın tam metni için bakınız: İsmail Soysal, *Türkiye’nin Siyasal Antlaşmaları*, c.I, b. 3, TTK Yay., Ankara, 2000, s.76,

²⁸ *Diario de la Marina*, 22.11.1922, b. 1, s. 16.

Küba Basınında Lozan Barış Konferansı

üzerindeki Yunan siyasetine karşı Türklerle barışçıl bir politika izlemesini istemiştir. Boğazları kapalı tutmak için Kırım'da savaşmış, 1869'da Yunanistan'la Girit'in birleşmesini önlemiştir. Yunanistan'a parlak bir gelecek vaatetse de Ruslarla birlikte Türklere karşı savaşmasını da engellemiştir. Berlin Kongresi'nde Helenistik fikirleri engellemiş ve Yunanistan'ı 1885 yılına kadar bloke etmiştir. Doğu'ya giderek milletin coğrafyasını birleştirecek kuşaklara ne mutlu"²⁹

Tiburcio Castañeda'nın *Dünya Hayatı* isimli köşesinde yayınlanan konuya ilişkin bir diğer makalesi *Lozan Konferansı ve Barışın Temyizi* başlığını taşımaktadır. Lozan Konferansı'ndaki tarafları, Truva savaşları ve mitolojideki örneklerindeki gibi bir tarafta kötülerini temsilen Türklere diğer tarafta da iyileri temsilen masum hıristiyanlara benzeten yazar, saltanatın kaldırılmasının ardından ülkeyi terk etmemesi halinde Vahdettin'in öldürülebileceğini iddia etmektedir. Ayrıca makalede İsmet Paşa'ya yöneltilen suçlamalar okuyucuda kin ve nefret uyandıracak niteliktedir:

“Lozan'da temsil edilen tüm ülkeler, kendi politik ve iktisadi çıkarlarını düşünmektedir ve diğer uluslara karşı egoistçe yaklaşımlar içine girmektedir. Ankara'daki ‘Türk kılıçları’, Kemal Paşa'nın cesaretiyle Avrupalıları tehdit etmişler ve aynı kadim soylu Türkler mütevazı bir kaleme dönüşerek İsmet Paşa'nın taleplerini yazmışlardır. Türk ordusunun eski kumandanı İsmet Paşa ki, dünya şahittir, İzmir yangınının ve masum hristiyanların öldürülmesinin azmettiricisi, savunmasız yerli halkı denize döken, bu gaddarlıkları vahiylerle dayandıran, üstelik antik Truva'nın aynı bölgesinde, insanın insana karşı kana susamışlığının yüzyıllar içinde değişmediğini gösteren biridir. Şimdi artık Türkler, Muhammet'e yalvardıkları gibi müttefiklerin görüş ayrılığı içinde olmasını isteseler de Fransa, İngiltere ve İtalya, Türklerin abartılı isteklerine bir son vemek için birlikte hareket ediyorlar. Ankara Millet Meclisi'nin halifelik seçiminde en çok oyu Abdülmecit'e vermesinde çizdiği bir tablonun etkisi vardır. ‘Asla unutmama’ adını verdiği ve oğluna öğrettiği bu harita, Sevr antlaşması sonrasında sınırları küçültülen Türkiye'nin haritasıdır. VI. Mehmet sadece düşmanlarının elinden kaçmaktan değil, inandığı Muhammet'inin 20 Eylül 622'de Kureyş kabile reislerinin infazından kaçıp Mekke'den Medine'ye gitmesinin benzerini yaşayarak, Malta'ya hicret ettiği için memnundur. Türklerle Amerikalılar arasındaki en önemli tartışma konusu kapitülasyonlar ve yabancıların karma mahkemelerde yargılanmaları olacaktır. Bu ayrıcalıkları sultanlardan da alsalar, 10 Eylül 1914'te, 1 Ekim tarihi itibarıyla kapitülasyonların kaldırılacağına karar verilmiş, bu karar ABD'nin protestosuna neden olmuş ve kapitülasyonlara devam etmişlerdir. Ruslar Konferans'a iştirak etmekten memnuniyet duymaktadırlar. Bence bu, boğazların serbestliğinde ve belki de İstanbul'un tarafsızlığında, hatta

²⁹ C. J. Bourbakis, “Yunanistan”, *Diario de la Marina*, 24.11.1922, b. 1, s.2.

Baltık'taki Danzig'te olduğu gibi Milletler Cemiyeti'nin İstanbul yönetimini ele almasını sağlamasında değerli katkılar yapabilir.”³⁰

II-Diario de la Marina Gazetesi'nde Lozan Barış Antlaşması'nın Değerlendirilmesi

Lozan Barış Antlaşması'nın kabulünün ve maddelerinin kamuoyu ile paylaşılmasının ardından, Küba basının en seçkin ve dış haberlere duyarlı gazetesi olarak incelenen *Diario de la Marina* gazetesinin sayfalarında da antlaşmayla ilgili görüşler yayınlanmıştır. Uluslararası siyasi antlaşmalar konusunda Havana Üniversitesi'nde ders verecek düzeyde bilgisi olan Tiburcio Castañeda'nın 5 Ağustos 1923 tarihli *Diario de la Marina* gazetesinde yayınlanan *Lozan'dan Kimler Galip Ayrıldı, Türkler Mi Yoksa Müttefikler Mi?* başlıklı yazısının ilk bölümünde Lloyd George'un “*Bir maymun ısırtığı tarihin akışını değiştirdi*” diyerek ne demek istediği ve kralın ölümünün ardından yakın dönemde Yunanistan'da ve Türkiye'de yaşanan siyasi gelişmeler ele alınmıştır. Ankara merkezli ulusal direnişe boyun eğerek, Mudanya Ateşkesi'nin ardından başbakanlıktan ayrılmak zorunda kalan Lloyd George'un ifadesinin aksine, tarihi değiştiren, Türk ulusunun Mustafa Kemal'in önderliğindeki başkaldırısı ve olağanüstü şartlarda kazandığı başarıdır.

Castañeda'nın yukarıda künyesini verdiğimiz makalesinin ilk bölümünde ilginç bir detaya da yer verilmiştir. Buna göre Lloyd George Hindistan'dan asker toplarken, Hintli müslümanlara, İstanbul ve Doğu Trakya'nın sultandan alınmayacağına dair söz vermiştir. O'na göre Lloyd George'un Lozan Konferansı'nın sonuçları hususunda müttefikleri suçlaması yersizdir ve Türklerin konferanstan zaferle ayrıldığıнын kabul edilmesi gerekir:

“Lloyd George, Birleşik Krallık'ın başbakanlığını bıraktıktan sonra buruk ve iğneleyici söylemlerini arttırdı. Dedi ki “bu antlaşma milletlerin ve devletlerin, uzağı görememesinin, sadakatsizliğin, bencilliğin ve korkaklığının birleşmesinin sonucudur. Ve Osmanlı İmparatorluğu'nun tasviyesi için “hepiniz ona el koydunuz” diyen Lloyd George'un yerinde olan herhangi biri de onun gibi düşünebilirdi. Lloyd George'un Türkiye ya da en azından İstanbul'daki hristiyan etkisinin çöküşündeki rolü yadsınamaz; çünkü 1918'in başlarında, müttefiklerin İttifak Devletlerine karşı galibiyetine kesin gözüyle bakılırken, İngiltere Başbakanı'na büyük yetkiler verilmiş, ve Avrupa'daki İngiliz birliklerini güçlendirmek için Hindistan'dan asker toplarken Halife'ye inanan Hint müslümanlarına, İstanbul ve Doğu Trakya'nın Türkiye Sultanından alınmayacağına söz verilmişti. Ancak 1920'de Sevr antlaşması

---

³⁰ Tiburcio Castañeda, “Lozan Konferansı ve Barışın Temyizi”, *Diario de la Marina*, 26.11.1922, b. 1, s. 2.

Küba Basınında Lozan Barış Konferansı

imzalandığında, Lloyd George'un bu sözlerini unuttular, İstanbul Türkiye'den ayrıldı ve sultanın neredeyse hiç toprağı kalmadı. Sevr Antlaşması'nın uygulanmasında Yunanistan üzerindeki etkisini kullanan Lloyd George, Selanik'ten Ankara'ya gizlice geçen ve VI. Mehmet'in Sevr Antlaşması'na attığı imzayı tanımadığını açıklayan Kemal Paşa'yı hesaba katmamıştı. Biliyoruz ki Venizelos'un ayrılmasından ve müttefiklerin düşmanı Konstantin'in yeniden kral olmasının ardından İtalya ve Fransa, Yunanlılarla Kemal Paşa'nın milliyetçileri arasındaki savaşı anlamsız buldular. Fakat İngiltere Yunanistan'a silah ve para yardımı bulmuş ve Konstantin ile ilişkilerini devam ettirdi. Fakat Yunanlılar Türk zaferinin ardından onları aşağılayanları cezalandırdı. 1921'de Lloyd George, Ankara'nın mücadelesinde Yunanistan'ı rezil etmeden önce, Sevr Antlaşması'nı gözden geçirmeyi önerdi. 1922'de Konstantin'in mağlubiyeti sonrasında, Fransa ve sınırlarını genişletmek için savaşa giren İtalya ile birlikte Lloyd George, 1915'teki antlaşmaları ön plana çıkartmaya başladı. Mudanya Ateşkes Antlaşması'nı imzalayan Lloyd George, Türk Milliyetçisi Ankara Hükümeti'ni tanıdı. Tarihi yalanlamamak gerektiğinden, Lloyd George "uzak görüşsüzlük, sadakatsizlik, bencillik ve korkaklık" olarak nitelendirse de, bütün herkes Lozan'ın Türklerin zaferi olduğunu söylüyor."³¹

Yazının ikinci bölümünde Lozan Antlaşması hükümlerinin genel bir tahlili yapılmıştır, Castañeda'nın yaklaşımına göre, çoğunluğunu Türklerin oluşturduğu yerlerin hakimiyetini, hristiyanlara kötü muamele etmeyen Ankara Hükümeti'ne bırakmak uygun görülmelidir; İngilizlerin boğazları, Yunanlıların Batı Anadolu ve Doğu Trakya'yı kaybetmesinin yanı sıra, Fransızların da Osmanlı'ya verdikleri borçların tahsilinde kesin bir sonuca varamaması da Türk tarafının başarısıdır.

"Tarihi gerçekleri açıklamak ya da ortaya çıkarmak gerekirse, müttefiklerin uzlaşmaya varamadıkları, Türkleri atarak İstanbul'u hristiyanlaştırmak, "kendi kaderini belirlemek" ilkesine saygı gösterildiği taktirde yapılması hayli zor bir işti. Çünkü bu şehirde 1200000 Türk yaşıyordu. Üstelik Ankara sınırları dahilindeki hristiyanlara kötü muamele yapmayacağına söz vermişti. Lozan Antlaşması, Fransa, İngiltere ve ABD'nin demiryollarına, petrol ve maden işletmelerindeki özel ayrıcalıklara, üçte ikisi Fransa'ya olan Osmanlı Borçlarının tahsilatı konularına bir çözüm getirmemiştir. Yugoslavya Lozan barış antlaşmasını imzalamak istememiştir. Çünkü 1912'de Türkleri yenmiş, Türk topraklarını savaşarak kazanmıştır ancak antlaşma gereği Osmanlı Borçlarının bir kısmını üstlenmesi gerekmektedir. Üstelik, Türkiye antlaşmada ödeme konusunda bir karar vermemiştir ve Yugoslavya

---

³¹ EK 1- Tiburcio Castañeda, "Lozan'dan Kimler Galip Ayrıldı, Türkler mi Yoksa Müttefikler mi?", *Diario de la Marina*, 05.08.1923, b. 1, s. 2.

Türkiye'nin bile ödeme yapmayacağı Osmanlı Borçlarını ödemeye başlamak istememektedir.”³²

Lozan Antlaşması'nı yorumlayan bir başka Küba aydını da Jose Cabruja y Planas'tır. Planas *Türkiye'nin Hayat Meselesi* başlıklı yazısında yaptığı genel değerlendirmede Millî Mücadele ile ilgili önyargısız görüşlerini okuyucusuyla paylaşmıştır. Lozan Antlaşması'nın Türkiye için bir zafer olduğunu belirten yazara göre Türk halkının yaşam mücadelesi insanlığa örnek olmalıdır. Planas, dünyayı Lozan sürecine getiren Anadolu İhtilâli'nin nedenini, müttefiklerin Türkleri Anadolu'dan çıkartma plânlarına karşı Osmanlı yöneticilerinin zaafiyetlerine bağlamaktadır. Lozan Barış Konferansı'nda Türk delegasyonunun önceki dönemlerin aksine ulusal bağımsızlıklarını kararlı bir şekilde savunduğunu ifade eden yazar, ABD ile yapılan antlaşmayı da Türkiye'nin bir zaferi olarak görmektedir:

“Savaşın kökündeki neden, müttefiklerin İstanbul Hükümeti'ni barış antlaşmasını imzalamaya dayatmasıdır. Bu antlaşmayla Türkler, Lloyd George, Clemenceau ve Orlando'ya güvenmişler, tüm haklarından vazgeçmişler, Avrupa'daki topraklarını terkederek Asya'ya geçmek için sadece bavullarını hazırlacak kadar zaman tanınmışlardır. Gidecekleri yerden ise seneler içerisinde uzaklaştırılmaları düşünülüyordu. Zaafiyet, sultanın ve bakanlarının müttefiklerin her şartını müzakere dahi etmeden kabul etmeleridir. Üstelik müttefiklere yardım ederek, Türk kalelerini teslim etmiş, tüm halkını kızdırmış ve aşağılamış, mücadeleciler bir halkı baskıyla geri çekilmeye zorlamış, topraklarını açarak parlak medeniyetinin devrilmesine izin vermiştir Avrupa'da bunlar olurken, Türk milliyetçileri, Küçük Asya'da ve Ankara bölgesinde, antlaşma şartlarını reddetmiş ve sıradışı bir canlanmayla dünyayı şaşırtmışlardır. Mustafa Kemal Paşa önderliğinde bu bölgede güçlü bir ordu kurmuş, geçen sene Yunanlılarla savaşmış, eskiden güçlü Bizans İmparatorluğu'nun hakimiyetindeki toprakları ulusuna vermeye çalışmıştır. Yunan ordusunun çiçeği, Avrupalı hükümetlerce az sayıda oldukları varsayılan, devrimci yığınlar tarafından kopartılmıştır. Ancak Mustafa Yunanlıları kendi bölgesinden çıkarmakla yetinmemiş, hareketinin sonunda atalarının Avrupa'daki gücünü yeniden kazanmak istemiştir. Bu amacında başarılı olmuş mudur? Şu ana kadar evet. Lozan Konferansı aylar boyunca devam etmiş, görüşmelerde Avrupa barışına bağlı olarak Yunanistan'la Türkler arasındaki cevap bekleyen sorular ve esas olarak Türk zenginliklerine yerleşmiş birçok işletmenin durumu ele alınmıştır.

Avrupa diplomasisi birçok kez Türkleri pusuya düşürmeye çalışmış, ancak bu girişimler güvensiz doğulular tarafından bertaraf edilmiştir.

---

³² Castañeda, “a.g.m.”, s.2

Küba Basınında Lozan Barış Konferansı

Birçok kez bu dirayetli insanların görüşleri sansür edilse de, hayatın gerçeğinde bir fikri inanarak savunan insanlar başarıya ulaşabilirler.

Onların inşa edilmiş büyük şehirleri, zaman içinde ve sabırla meydana gelmiş varlıkları ya da küçük atelyelerden büyük fabrikalara dönüşmüş güçlü endüstrileri yoktur.

İsmet Paşa halkının bu durumunu ve Avrupa kıtasının bunu kullanarak hayatlarını zorlaştırabileceklerini bilmektedir.

Mustafa Kemal Paşa'nın da aklındaki gizli planda olduğu gibi İsmet Paşa görüşmeleri birçok kez kesme girişiminde bulunup, yeniden askeri operasyonlara başlayabilecekleri tehdidi kullanmıştır.

Araplar gibi Türk halkının da hayatında iki durum vardır; Haremlerdeki yumuşak sakinlikte, dini ibadetlerinde, yavaş ve güvenli alışveriş işlemlerinde, büyük kervanların devasa mesafeleri devlerin yürüyüş hızıyla geçmelerinde olduğu gibi mutlak barış ya da telaşlı faaliyetlerle, kanlı muharebelerle, zafer ya da hezimetle sonuçlanan savaş.

Ayrıca ABD, Osmanlı Devleti'nden elde ettiği hakları korumak istediğinde doğulu diplomatlar Türk Ulusuna duydukları saygı nedeniyle böyle bir antlaşmayı imzalamaya yanaşmamışlardır.

Türk delegesi İsmet Paşa Lozan'da Amerikan delegesi sayın Grew'a karşı parlak bir zafer kazandı. Türk milletini güvenceye alan kararları, en az birkaç sene boyunca, kabul etmesini sağladı. Kuşkusuz eğer her insan hayatın zorlukları karşısında, İsmet Paşa'nın en güçlü devletlerin diplomatları karşısındaki mücadele gücüne sahip olsaydı, dünyada art niyetliler ve enayiler azalırdı. Eğer bir kişi hangi milletin en büyük mücadeleye, hepimizin gereksinimi olan, yaşamayı savunduğunu bilmek isterse, yaşadıklarından ötürü hiçbir kuşkuya yer bırakmaksızın Türk halkını seçmelidir.”³³

SONUÇ

Birinci Dünya Savaşı'ndan yenik çıkan Osmanlı Devleti 30 Ekim 1918 tarihinde imzalanan Mondros Mütarekesi'yle kayıtsız koşulsuz teslim oldu. Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşı'nın ardından imzaladığı ateşkes ve barış antlaşmaları, gerçekte yok olan bir devletin, aziz vatanının işgaline ve yüce milletinin yok oluşuna zemin hazırlayan belgelerdi. Bunları kısa bir sürede fiilen geçersiz kılan ise Millî Mücadele sonucunda imzalanan Lozan Antlaşması oldu. Lozan Barış Konferansı'ndan kimin zaferle çıktığı konusu, dönemin dünya kamuoyunda da yoğun bir biçimde tartışılmıştı. Konuya ilgiyle yaklaşan ülke basın organlarından biri de Küba'da yayın hayatını sürdüren Diario de la Marina gazetesi idi. Gazete başlangıçta Türklerin bu varoluş

³³ Jose Cabruja y Planas, “Türkiye'nin Hayat Meselesi”, *Diario de la Marina*, 18.08.1923, b. 2, s. 2.

mücadelesine şüpheyle bakmıştı. Atatürk'ün ve devrim liderlerinin Osmanlı padişahına özendikleri, hayalperest oldukları, yeni maceralarla dünyayı yeniden savaşa sürükleyecekleri ileri sürülmüştü. Bu dönemde Yunanlıların Batı Anadolu'da ve Doğu Trakya'daki; İtilaf Devletleri'nin ise boğazlardaki sözde haklarını savunan makaleler yayımlandı. Yine aynı dönemde devrim liderlerinin, kişisel hırslarının ve ihtiraslarının esiri olacakları ve barış görüşmelerinin yeni bir savaşa hazırlanıldığı için uzadığı iddia ediliyordu. Haber ve yorumlarda Türklerin savaşmak için bahane aradıkları izlenimi açıkça görülmekteydi. Ancak, konferansın ilerleyen döneminde İsmet Paşa'nın tam bağımsızlık yolundaki ısrarlı tutumu ve haklı barış isteği Küba basınının yaklaşımını değiştirdi. Bu değişimin bir sonucu olarak *Diario de la Marina* gazetesinde de işgaller karşısında padişah-halife ile İstanbul hükümetlerinin teslimiyetçi tutumunu hatırlatan ve Mustafa Kemal Paşa liderliğindeki Millî Mücadele'nin haklılığını vurgulayan makaleler yayımlandı.

Lozan Antlaşması gerek padişah-halifeye gerekse ülkesini işgale başlamış İtilaf Devletleri'ne karşı girişilen isyanın, çatışma ve savaşların sonucunda Türk Milletinin bağımsızlığını tescil eden bir belgedir. Türk Devrim hareketi bu bağımsızlık belgesinden aldığı güçle *Yeni Türkiye*'nin inşasına girişmiş, köhnemiş düzenin topyekün tasviyesi ile çağdaşlaşmada dünyanın imrendiği atılımlar gerçekleştirilmiştir.

KAYNAKÇA

Sürelî Yayınlar

Diario de la Marina

Makaleler

BOURBAKİS, C.J., “Yunanistan”, *Diario de la Marina*, 24.11.1922, b. 1, s.2.

Castañeda, Tiburcio, “Türk Milliyetçilerinin Avrupa ve ABD'ye Karşı Aşırı Hırsları”, *Diario de la Marina*, 19.11.1922, b. 1, s. 2.

Castañeda, Tiburcio, “Lozan Konferansı ve Barışın Temyizi”, *Diario de la Marina*, 26.11.1922, b. 1, s. 2.

Castañeda, Tiburcio, “Lozan'dan Kimler Galip Ayrıldı, Türkler mi Yoksa Müttefikler mi?”, *Diario de la Marina*, 05.08.1923, b. 1, s. 2.

“Cuban Sugar Industry Mistakes”, *The Cuba Review*, Munson Steamship Line, v.12, New York, 1931.

ORTEGA, Gerardo, “Don Tiburcio Perez de Castañeda: El Marques de las Taironas”, *Estampas de la Vueltabajo*, <http://archive.is/1e9c>, (e.t. 12.09.2013)

OVÍEDO Y PEREZ DE TULEDA, Rocío, “Periodismo Hispanoamericano de Independencia y Sus Antecedentes”, *Anales de Literatura Hispanoamericana*, S. 9, 1980.

Küba Basınında Lozan Barış Konferansı

- PLANAS, Jose Cabruja y, “Türkiye’nin Hayat Meselesi”, *Diario de la Marina*, 18.08.1923, b. 2, s. 2.
- ROBERTO LUIS ARENCIBIA, “Emeterio Santovenia, El Historiador Pinareño Olvidado Por La Historia”, *Vitral*, No. 71, ano XII, enero-febrero 2006.
- ROJAS, Rafael, “México en Lezama”, *La jornada Semanal*, Universidad Autonoma de Mexico, 04.04.2010, S. 787.
- UZUN, Hakan, “Türk Heyeti’nin Lozan’a Gidişi ve Lozan Konferansı Öncesinde Avrupa’daki Faaliyetleri (5 Kasım 1922-20 Kasım 1922)”, *Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü Atatürk Yolu Dergisi*, S 53 (Lozan Antlaşması Özel Sayısı), 2013, s. 329-350.

Kitaplar

- AKYÜZ, Yahya, *Türk Kurtuluş Savaşı ve Fransız Kamuoyu*, 2. Baskı, TTK Yay., Ankara, 1988
- CORTADELLAS NIETO, Rafael, *Dignidades Nobiliarias en Cuba*, Ediciones de Cultura Hispanica, Madrid, 1954
- El Álbum de la Emigración*, Consello Da Cultura Galega, Santiago de Compostela, 1999.
- El Diccionario Enciclopédico Hispano-Americano de Literatura, Ciencias y Artes*, Montaner y Simón, Barcelona, 1889, Tomo XXIV.
- İNÖNÜ, İsmet, *Hatıralar*, c.2, Bilgi Yay., Ankara, 1987.
- KARACAN, Ali Naci, *Lozan*, 2. Baskı, Milliyet Yayınları, İstanbul, 1971.
- ORAN, Baskın, “Lausanne Barış Antlaşması”, *Türk Dış Politikası*, Editör: Baskın Oran, Cilt: I, 1919-1980, İletişim Yayınları, İstanbul, 2001.
- SONYEL, Selahi R., *Türk Kurtuluş Savaşı ve Dış Politika*, cilt II, TTK Yayınları, Ankara, 1986.
- SOYSAL, İsmail, *Türkiye’nin Siyasal Antlaşmaları*, c.I, b. 3, TTK Yayınları, Ankara, 2000.
- ŞİMSİR, Bilâl, N., *Lozan Günlüğü*, Bilgi Yayınevi, Ankara, 2012.
- TUNCER, Hüner, *Atatürkçü Dış Politika*, Kaynak Yayınları, İstanbul, 2008.

DIARIO DE LA MARINA
FUNDADO EN 1882

DIRECTOR: DR. JOSE L. RIVERO   PRESIDENTE: CONDE DEL RIVERO   ADMINISTRADOR: JOAQUIN PINA

PRECIOS DE SUSCRIPCION:

HABANA		PROVINCIAS		EXTRANJERO	
1 mes	\$ 1-60	1 mes	\$ 1-70	3 meses	\$ 6-00
3 Id.	4-80	3 Id.	5-00	6 Id.	11-00
6 Id.	9-00	6 Id.	9-50	1 Año	21-00
1 Año	18-00	1 Año	19-00		

Punto, 103 Apartado 1010. Teléfonos: Redacción: A-6301; Administración y Anuncios: A-6301; Imprenta: A-6334. Habana
MIEMBRO DECANO EN CUBA DE "THE ASSOCIATED PRESS"

VIDA MUNDIAL

(Por Tiburcio CASTAÑEDA)

¿QUIENES HAN TRIUNFADO EN EL TRATADO DE LAUSANA, LOS ALIADOS O LOS TURCOS?

Lloyd George, con el lenguaje acre y vitriólico que usa con frecuencia después que ha dejado de ser Primer Ministro de la Gran Bretaña, dice "que ese Tratado es un compuesto de miopía, deslealtad, egoísmo y pusilanimidad de las Naciones y sus estadistas". Y cualquiera pudiera pensar que podría incluirse al propio Lloyd George en el "todos en él pusisteis vuestras manos" al expresarse así respecto de la liquidación del Imperio Otomano; y para hacer más pintoresco su artículo de 28 de Julio último, escribe al margen del artículo en que tales afirmaciones lanza, que la mordida de un mono cambió la faz de la historia" aludiendo al mono que mordió y cuya mordida ocasionó la muerte, al Rey Alejandro de Grecia, hijo de Constantino, lo cual le permite, de paso, hacer un justo elogio de Venizelos, repitiendo el dicho

disponía a revisar el Tratado de Sevres para evitar esa humillación de Grecia que él preveía en la lucha con Angora.

Vino la derrota de Constantino en 1922 y entonces Lloyd George con Italia y con Francia se vió obligado a dar de mano a los pactos de 1915 para la división de Turquía, cuando Italia iba a entrar en la guerra, ganando territorios, como asimismo esas dos naciones.

En el armisticio de Mudania puso su firma Lloyd George, y allí se reconoció el Estado Nacionalista turco de Angora.

Seis meses han durado las conversaciones o conferencias para llegar a la firma del Tratado de Lausana y Lloyd George mandó al Ministro de Estado Lord Curzon, siendo el Primer Ministro de Inglaterra, a tratar con los delegados turcos.